

Subject: Zahtev za sprovođenje obaveza rodno odgovornog budžetiranja u opštinskom budžetu za 2025. godinu

Poštovani predsednici opština, direktori i službenici za rodnu ravnopravnost,

Kosovski [zakon br. 05/L-020 o rodnoj ravnopravnosti](#) zahteva rodno odgovorno budžetiranje u planiranju, odobravanju, primeni, praćenju i evaluaciji zakona, politika, programa i budžeta u svim sektorima. Nepoštovanje rodno odgovornog budžetiranja u skladu sa ovim zakonom smatra se kršenjem zakona koje može dovesti do sankcija od strane nadležnih sudova. Što je još važnije, primena rodno odgovornog budžetiranja može doprineti efikasnijim, produktivnijim, efektivnijim i inkluzivnijim rezultatima uprkos ograničenim budžetskim sredstvima. Ministarstvo finansija, rada i transfera takođe zahteva podnošenje aneksa rodno odgovornog budžetiranja zajedno sa zahtevima za raspodelu budžeta za 2025. godinu kroz svoj [budžetski cirkular](#) i [srednjoročni okvir rashoda](#).

Mreža žena Kosova (MŽK), koja okuplja 143 različite organizacije za prava žena, **poziva sve opštine da podnesu aneks rodno odgovornog budžetiranja zajedno sa svojim godišnjim budžetskim zahtevom** i da ga objave na internet stranici opštine, u skladu sa [Ciljem održivog razvoja 5 i pokayateljem 5.c.1](#). Ova praksa doprinosi transparentnosti i odgovornosti. Prema najboljoj praksi za rodno odgovorno budžetiranje navedenoj u programu¹ Kosovskog instituta za javnu upravu, aneks rodno odgovornog budžetiranja treba da sadrži:

- Analizu specifičnih potreba različitih žena i muškaraca u opštini u vezi sa svakom direkcijom/sektorom (npr. socijalne usluge, sport, obrazovanje, poljoprivreda itd.)
- Analizu uticaja prethodnih rashoda i opštinskih usluga na različite žene i muškarce, identifikujući nejednakosti i nezadovoljene potrebe prema polu i drugim faktorima kao što su etnička pripadnost i invaliditet.
- Na osnovu ovih analiza, identifikovati ciljeve u svakom sektoru za unapređenje rodne ravnopravnosti u sektoru kroz izdvajanja iz opštinskog budžeta za 2025. godinu, sa fokusom na rešavanje svih nejednakosti identifikovanih kroz rodnu analizu. Uspostaviti pokazatelje koji će pokazati da li su ovi ciljevi postignuti.
- Budžet za aktivnosti koje će omogućiti postizanje ovih ciljeva i uključivanje ovih izdvajanja u budžet za 2025. Godinu.

Da bi se podržala rodno odgovornija budžetska izdvajanja u skladu sa zakonskim obavezama, na osnovu našeg istraživanja, MŽK preporučuje svim opštinama da razmotre budžet za sledeće:

- **Direkcija za socijalnu zaštitu:** Stvoriti posebnu budžetsku liniju za rodno zasnovano nasilje kako bi se podržale žene i deca koja doživljavaju nasilje i kojima su potrebne hitne usluge (npr. odeća, medicinski materijal, higijenski proizvodi). Povećati budžet dodeljen Centru za socijalni rad (CSR) u kategoriji „Plate i dodaci“ za približno 12.000 evra, kako bi se zaposlila najmanje dva socijalna radnika u opštini u skladu sa zahtevima novog Državnog protokola za tretman slučajeva seksualnog nasilja. Ovi socijalni radnici treba da se fokusiraju na i specijalizuju za upravljanje slučajevima rodno zasnovanog nasilja. Budžetirati sredstva za instalaciju metalnih detektora na ulazu u CSR kako bi se obezbedila sigurnost radnika i korisnika.
- **Direkcija za obrazovanje:** Budžetirati sredstva za više centara za brigu o deci i rano obrazovanje, u cilju postizanja [ciljeva EU iz Barselone](#) i obaveza iz [Nacionalne razvojne strategije](#), smanjenja neplaćenog rada u nezi žena i otvaranja novih radnih mesta. ovećati budžet za angažovanje većeg broja psihologa u školama kako bi se pružila pomoć u slučajevima rodno zasnovanog nasilja, seksualnog uznemiravanja, maltretiranja i rodno zasnovanog sajber nasilja koje pogađa decu i mlade, u skladu sa [Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u porodici i nasilja nad ženama](#).

¹ Radi pregleda, pogledajte [vodič](#) koji je deo edukativnog programa.

Povećati broj personalnih asistenata u školama kako bi svako dete sa smetnjama u razvoju koje treba asistenta imalo adekvatnu podršku, u skladu sa [Strategijom obrazovanja 2022-2026](#). Uključiti higijenske uloške u škole za devojčice kao deo budžetskih sredstava za higijenu. Osigurati da [higijenski ulošci](#) budu uključeni kao osnovni proizvodi među školskim higijenskim potrebštinama.

- **Direkcija za zdravstvo:** Odvojiti budžet za pružanje zdravstvenih usluga svim građanima na osnovu [osnovne liste medicinskog materijala](#). Osigurati adekvatno finansiranje usluga [reproduktivnog zdravlja](#), uključujući obezbeđivanje sredstava za babice koje pružaju usluge ženama u ruralnim područjima. Osigurati [dovoljno osoblja za kućne zdravstvene usluge](#), tako da su ove usluge dostupne i tokom vikenda. Uspostaviti [savetovališta za žene u menopauzi](#) u okviru centara porodične medicine, povećavajući budžetska sredstva za primarnu zdravstvenu zaštitu.
- **Direkcija za poljoprivredu:** Za mikro-grantove, u skladu sa podsticajem iz [Zakona o rodnoj ravnopravnosti](#) za korišćenje afirmativnih mera u dodeljivanju subvencija, treba ukinuti minimalne kriterijume koji se odnose na vlasništvo nad imovinom i participaciju. [Ovo će omogućiti bolji pristup ugroženim ženama iz ruralnih područja koje ne ispunjavaju ove kriterijume, ali imaju jasne mogućnosti za razvoj malih preduzeća.](#)
- **Direkcija za javne usluge:** Budžetirati dovoljna sredstva za redovan prevoz do udaljenih sela, omogućavajući ženama i devojkaama pristup obrazovanju, zapošljavanju i učešću u procesima donošenja odluka.
- **Direkcija za urbanizam:** Budžetirati sredstva za izgradnju rampi, puteva i ivičnjaka koji će omogućiti pristup osobama sa invaliditetom i roditeljima sa decom u kolicima kao deo svih planiranih infrastrukturnih investicija. Osigurati sredstva za postavljanje dodatne rasvete u ruralnim i urbanim sredinama kako bi se povećala bezbednost; razviti dodatne, bezbedne biciklističke staze u urbanim i ruralnim područjima; postaviti nosače za bicikle na različitim lokacijama za sigurno parkiranje; renovirati postojeće ili obezbediti nove besplatne opštinske prostore za male organizacije civilnog društva, kako bi mogli okupljati muškarce, žene, dečake i devojke za svoje aktivnosti, naročito u područjima gde takvi prostori još ne postoje.
- **Direkcija za sport:** Osigurati jednaka budžetska izdvajanja za devojčice i dečake, žene i muškarce za bavljenje različitim sportovima na opštinskom nivou. Preduzeti afirmativne mere ka rodnoj ravnopravnosti u sportu u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti.

Sprovođenje ovih preporuka može doprineti rešavanju rodnih nejednakosti i unapređenju blagostanja svih građana. Takođe može pomoći uključivanjem različitih perspektiva i efikasnijim odgovorom na potrebe različitih žena i muškaraca, što će dovesti do poboljšanja upravljanja, pružanja usluga, društvene kohezije i održivog razvoja. Opština će videti poboljšanja u oblastima kao što su transparentnost, pristup informacijama i integritet; socijalna zaštita; poljoprivreda; zdravstvena zaštita; prostorno planiranje, javni prevoz i pitanja životne sredine; i preduniverzitetsko obrazovanje, između ostalog. Ova poboljšanja mogu unaprediti rezultate opštine na [opštinskom grantu za učinak](#), što može rezultirati povećanjem budžeta za opštinu.

Radujemo se sastanku na kojem ćemo razgovarati o ovim preporukama i pružiti dodatne dokaze koji ih podržavaju, zasnovane na našem istraživanju, ako bude potrebno. Takođe, radujemo se vašem odgovoru o tome koje od navedenih preporuka planirate da primenite.

S poštovanjem,

Igballe Rogova
Izvršna direktorka
Mreža žena Kosova